

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/164/2022
Identifikačné číslo spisu:	5619200771
Dátum vydania rozhodnutia:	29.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5619200771.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a členov senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. v spore žalobkyne O. L. A., H., narodenej XX. E. XXXX, T., S. C. XXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou MADEJ & PARTNERS s.r.o., Bratislava, Mýtna 42, IČO: 53 035 038, proti žalovanému O. H. G., E., narodenému XX. I. XXXX, T., P. XXXX/XX, zastúpenému advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Bratislava, Žilinská 14, IČO: 47 232 757, za účasti intervenienta O. H. G., J., narodeného XX. E. XXXX, T., P. XXXX/XX, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 21C/10/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. februára 2022 sp. zn. 10Co/132/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyni voči žalovanému p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 21. júla 2021 sp. zn. 21C/10/2019 v znení opravného uznesenia z 27. júla 2021 sp. zn. 21C/10/2019 zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaného k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva č. XXX, vedenom pre katastrálne územie H. Okresným úradom Liptovský Mikuláš, katastrálnym odborom, a to k rekreačnej chate súp. č. XXXX, postavenej na pozemku registra „C“ parc. č. 10262/3, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 69 m², vrátane drevenej prístavby pozostávajúcej z dvoch miestností, ktorá nie je evidovaná na liste vlastníctva, k pozemku registra „C“ parc. č. 10262/2, o výmere 731 m² - trvalý trávnatý porast a pozemku registra „C“ parc. č. 10262/3, o výmere 69 m² - zastavaná plocha a nádvorie, nehnuteľnosti prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne, ktorej uložil povinnosť v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku zaplatiť žalovanému peňažnú náhradu vo výške 38 800 eur a žalobkyni proti žalovanému a intervenientovi na strane žalovaného priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. Za nesporné skutočnosti (podľa § 151 a § 186 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ďalej tiež „CSP“), ktoré sa v súlade so zásadou hospodárnosti konania (čl. 17 CSP) nedokazovali okresný súd

považoval, že nehnuteľnosti sú podielovým spoluvlastníctvom žalobkyne a žalovaného, s veľkosťou spoluvlastníckych podielov každého 1. Žalovaný získal spoluvlastnícky podiel darovaním od svojho otca - pôvodného žalovaného O.. H. G. J.. (vystupujúceho v súdnom konaní v procesnom postavení intervenienta), ktorý chce v budúcnosti na základe práva zodpovedajúceho vecnému bremenu tieto nehnuteľnosti využívať spoločne so žalovaným. Stranám sporu sa nepodarilo dohodnúť o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, pretože obe mali záujem o výlučné vlastníctvo nehnuteľností s vyplatením primeranej peňažnej náhrady druhému spoluvlastníkovi. Nesporným tiež bolo, že murovaná časť chaty a súvisiace pozemky nie sú reálne deliteľné na reálne časti zodpovedajúce rozsahu spoluvlastníckych podielov strán sporu. (Faktická) drevená stavba chaty pozostávajúca z dvoch miestností (zastavaná plocha 20 m²) bola postavená bez stavebného povolenia a nie je zapísaná v katastri nehnuteľností.

1.2. Aplikujúc § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka okresný súd, zdôrazniac viazanosť žalobou, ale nie navrhovaným spôsobom vyporiadania podielového spoluvlastníctva, pretože spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva zo zákona (iudicium duplex), po zistení, že reálne rozdelenie nehnuteľností neprichádza do úvahy, dospel k záveru, že prevažná časť kritérií relevantných pre rozhodnutie o prikázaní nehnuteľností vyznela v prospech žalobkyne, preto rozhodol o ich prikázaní žalobkyni, ktorej súčasne uložil povinnosť vyplatiť primeranú náhradu žalovanému.

1.2.1. Konštatoval, že zákonné kritérium veľkosti spoluvlastníckych podielov vyznelo rovnako v prospech žalobkyne aj žalovaného, násilné správanie voči spoluvlastníkom nebolo preukázané (excesy otca ako pôvodného spoluvlastníka, vrátane jeho násilného správania, nezaťažovali žalovaného). Nebolo preukázané, kto z (pôvodných) spoluvlastníkov zapríčinil vzájomné konflikty, ústiace do potreby zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, preto ani na túto okolnosť nemohol pri rozhodovaní prihliadať. Nakoľko pôvodný žalovaný v čase vyhlásenia rozsudku nebol spoluvlastníkom, nepoužiteľnými boli jeho tvrdenia o rozsahu (jeho) užívaní nehnuteľností. Relevantne preukázaným nebol ani citový vzťah žalovaného, resp. žalobkyne k nehnuteľnostiam.

1.2.2. Z hľadísk uvedených v zákone zostalo podľa okresného súdu na zvažovanie len kritérium účelného využitia spoločných vecí. Súd prvej inštancie zdôraznil, že stavba rekreačnej chaty a príslušné/súvisiace pozemky sú určené na rekreačné účely, nie na trvalé bývanie. Argumentácia žalovaného, že žije v danom regióne a chce v tejto chate trvalo bývať, pretože mu od januára (2022 pozn. dovolacieho súdu) hrozí možná strata zamestnania a doterajšieho bývania v prenajatej horárni by podľa súdu prvej inštancie obstála v prípade stavby, ktorej účelom je poskytovať trvalé bývanie, resp. napĺňať bytové potreby. Žalobkyňa bývajúc v hlavnom meste (čím možno mať za to, že rekreáciu v prírode potrebuje naliehavejšie) zreteľne deklarovala potrebu a záujem využívať chatu na rekreačné účely (pre seba a svoju rodinu). Kritérium účelnejšieho využitia veci teda svedčí viac v prospech žalobkyne.

1.2.3. Okresný súd uviedol, že v rámci posudzovania účelného využitia rekreačnej chaty (a súvisiacich pozemkov) možno zohľadňovať aj iné okolnosti, napríklad kto sa ako o chatu staral, udržiaval ju, opravoval, resp. do nej investoval a je schopný sa o jej údržbu aj naďalej starať (NS ČR sp. zn. 22Cdo/879/2005). V tejto spojitosti žiadna zo strán sporu neunesla dôkazné bremeno a zásluhy na výstavbe, údržbe a starostlivosti a investíciách do chaty nemohli byť pričítané v prospech žiadnej z nich. K schopnosti v budúcnosti sa o nehnuteľnosti postarať okresný súd uviedol, že vlastník nie je povinný zabezpečovať starostlivosť, resp. údržbu svojej nehnuteľnosti osobne, ale môže ju realizovať aj dodávateľským spôsobom. Ku skutočnosti, že v blízkosti chaty má žalovaný umiestnený včelín, o ktorý sa stará a v budúcnosti môže využiť chatu aj na tento účel, súd prvej inštancie poznamenal, že pre starostlivosť o včelín nie je nevyhnutne potrebná blízkosť rekreačnej chaty, ktorej prednostným účelom využitia je rekreácia, nie napĺňanie hospodárskych funkcií, akou je aj starostlivosť o včelín.

1.2.4. K poukazu žalovaného na vyšší vek žalobkyne (a tým schopnosť lepšieho využitia nehnuteľností) okresný súd s odvolaním sa na štatistické údaje o priemernom veku zdravého dožitia zdôraznil potrebu individuálneho posudzovania každého prípadu. Ak by si aj osvojil základ argumentácie žalovaného, nemohol by mu vyhovieť, pretože by musel byť skúmaný konkrétny zdravotný stav žalobkyne. Rozhodnutie, ktoré by pri posudzovaní prikázania nehnuteľností pričítalo v neprospech žalobkyne iba kritérium vyššieho veku, by bolo diskriminačné a nepripustné. Osobitne (mimo rámca zákonných kritérií) okresný súd pripomenul, že žalobkyňa bola spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností po takmer celý svoj život (skoro 50 rokov), na rozdiel od žalovaného, ktorý bol spoluvlastníkom len dva roky.

1.3. Súd prvej inštancie zhrnul, že prevažná časť kritérií relevantných pre rozhodnutie o prikázaní

spoločných vecí vyznela v prospech žalobkyne. Pri určení rozsahu náhrady, ktorú má žalobkyňa zaplatiť žalovanému, okresný súd vychádzal z hodnoty spoločných nehnuteľností zistenej zo znaleckého posudku č. 18/2019 znalca O.. Š. H., t. j. zo sumy 77 600 eur, z ktorej na spoluvlastnícky podiel žalovaného v rozsahu 1 pripadlo 33 800 eur (správne má byť 38 800 eur, pozn. dovolacieho súdu).

1.4. Okresný súd uviedol, že opakované podrobné vyjadrenia znalca k námietkam žalovaného voči znaleckému posudku považoval za postačujúce, stotožnil sa s nimi a v plnom rozsahu na ne z dôvodu hospodárnosti konania v podrobnostiach poukazuje. Poznamenal, že na ďalšie (v poradí tretie) námietky žalovaného a intervenienta voči tomuto znaleckému posudku prednesené až na pojednávaní konanom 22. júna 2021 neprihliadal, pretože šlo v podstate o skutkové tvrdenia, ktoré žalovaný a intervenient mohli, ak by postupovali starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania, predniesť ešte pred týmto pojednávaním (na ktorom bolo dokazovanie skončené a ktoré bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku). Prihliadnutie na tieto námietky (vzhľadom na ich odborný charakter) by vyžadovalo odročenie pojednávania a tretiu výzvu súdu pre znalca na vyjadrenie sa, preto okresný súd uplatnil sudcovskú koncentráciu konania podľa § 153 Civilného sporového poriadku. Poznamenal však, že ak by aj námietky žalovaného, resp. najmä intervenienta voči znaleckému dokazovaniu boli oprávnené, vzhľadom na nutnosť prikázania nehnuteľností žalobkyňi, by závery znaleckého posudku boli paradoxne v prospech žalovaného a intervenienta, ktorí ich namietali.

1.5. Žalobkyňi ako úspešnej strane sporu okresný súd proti žalovanému a intervenientovi na strane žalovaného priznal podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu; o výške tejto náhrady rozhodne po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. Krajský súd v Žiline ako súd odvolací (ďalej iba „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 28. februára 2022 sp. zn. 10Co/132/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol, že žalobkyňa má voči žalovanému a intervenientovi na strane žalovaného nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP; súčasne podal návrh na odklad právoplatnosti v časti určovacieho výroku a na odklad vykonateľnosti v časti výroku na plnenie rozsudkov súdov nižších inštancií.

3.1. Vádu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) videl v nedostatku riadneho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (otázky reálnej (ne)deliteľnosti nehnuteľnosti), v porušení § 188 ods. 1 CSP, v absencii hodnotenia dôkazov v zmysle § 191 CSP v zápisnici o pojednávaní z 22. júna 2021 a v tom, že hoci došlo k zmene žalovaného, nedošlo k zmene žaloby, ktorou je potrebné rozumieť aj podstatnú zmenu alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností, a napokon v nevykonaní znaleckého dokazovania za účelom zistenia technickej deliteľnosti stavieb. Tvrdil tiež arbitrárnosť záveru súdov o tom, že účelnejšie využitie veci svedčí viac v prospech žalobkyne.

3.2. Dovolateľ tvrdil, že posúdenie, či podľa tretej vety § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka je reálne rozdelenie spoločnej veci dobre možné je právnou otázkou, ktorú okresný ani odvolací súd nijako „neriešil, resp. ju vyriešil nesprávnym postupom“ a neuvažoval, či je možné rozdeliť aspoň pozemky. Ustanovenie § 185 ods. 3 CSP možno podľa dovolateľa s odkazom na čl. 4 ods. 1 CSP použiť aj v situáciách, kedy hmotné právo zaväzuje súd k určitému postupu, avšak tento nie je alebo nemôže byť dodržaný pre pasivitu alebo prípadný odpor procesných strán sporu. Dovolateľ tiež vytýkal, že po právnej stránke konajúce súdy nevyhodnotili správne záujem využívať chatu na rekreačné účely žalobkyňou, ňou deklarované zabezpečenie starostlivosti o chatu prostredníctvom tretej strany a dĺžku trvania spoluvlastníckeho vzťahu, keď žalovaný má záujem využívať chatu vo vyššej miere obývania, má schopnosti, vedomosti a skúsenosti so starostlivosťou o takýto typ nehnuteľnosti a dĺžka trvania spoluvlastníckeho vzťahu svedčí v prospech žalobkyne z titulu jej veku formálne. Vychádzajúc z uvedeného dovolateľ potom sformuloval (nižšie uvedené) dovolacie otázky číslo 3 a 4.

3.2.1. Ako právne otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie súdu a ktoré v doterajšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli riešené, potom dovolateľ vymedzil otázky: „1. Zaväzuje hmotnoprávna úprava súd na uplatnenie konkrétného procesného postupu (skúmanie možnosti reálnej delby nehnuteľností) aj v prípade, ak procesné strany nevyvinú procesnú aktivitu - nenavrhnú vykonanie dokazovania, inak povedané je súd povinný vykonať dokazovanie aj bez návrhu strán sporu za účelom

dodržania hmotnoprávnej normy, pre ktorej dôsledné uplatnenie neupravuje procesný predpis konkrétny postup? 2. Pokiaľ je predmetom zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva stavba a pozemky, je súd v rámci postupu podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka vety tretej povinný samostatne skúmať, či je rozdelenie stavby dobre možné a zároveň samostatne (nezávisle od výsledkov skúmania reálnej deliteľnosti stavby) skúmať aj to, či je rozdelenie pozemku/pozemkov dobre možné? 3. Možno pod „účelným využitím vecí“ podľa § 142 ods. 1 druhej vety Občianskeho zákonníka rozumieť výhradne využitie veci za účelom, na ktorý je vec určená, alebo môže ísť aj o využitie veci spôsobom, ktorým to povaha veci umožňuje? 4. Môže byť kritériom pri rozhodovaní postupom podľa § 142 ods. 1 tretia veta OZ výhradne bez ďalšieho iba samotná dĺžka spoluvlastníckeho práva tej ktorej strany sporu?“

3.3. Za dôvody pre odklad vykonateľnosti/právoplatnosti rozhodnutia dovolateľ označil predpoklad úspešnosti dovolania a skutočnosť, že po vykonaní zmeny vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností bude žalobkyňa môcť scudziť nehnuteľnosti s tým, že sa daný stav nebude dať zvrátiť.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla jeho zamietnutie uplatniac si proti žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. V podrobnostiach uviedla, že právne a skutkové názory žalovaného, na ktorých je založené dovolanie, sú v rozpore s doterajším priebehom konania. Otázka nedeliteľnosti rekreačnej chaty bola v konaní nespornou. Nedeliteľnosť chaty tvrdil v priebehu konania samotný žalovaný, čo vyplýva aj z jeho odvolacej argumentácie, keď v odvolaní záver súdu prvej inštancie o nedeliteľnosti nehnuteľnosti priamo nespochybnil. Súd viazaný odvolacími dôvodmi v bode 29.3. odôvodnenia rozsudku poukázal na skutočnosť, že záver okresného súdu o nedeliteľnosti nehnuteľností nebol spochybnený a uzavrel, že súd prvej inštancie pristúpil k riešeniu otázky, komu prisúdiť sporné nehnuteľnosti komplexne. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku je preto podľa žalobkyne zákonné a presvedčivé. Uviedla, že zmenu žalovaného navrhla v súlade s § 80 ods. 1 CSP po prevode spoluvlastníckeho podielu intervenientom na žalovaného, no stále sa dožadovala rovnakého nároku. Všetky skutkové tvrdenia žalobkyne vo vzťahu k pôvodnému žalovanému zostali zachované aj po zmene strán sporu a svoju argumentáciu doplnila aj vo vzťahu k žalovanému. Zdôraznila, že v celom doterajšom konaní sa žalovaný nedomáhal rozdelenia či už chaty alebo pozemkov. Pasivitu žalovaného v základnom konaní vo vzťahu k možnému rozdeleniu nehnuteľností nemožno sanovať v dovolacom konaní. Rekreačná chata je jeden funkčný celok, ktorý nie je možné rozdeliť vertikálne na dve samostatné veci naďalej slúžiacie účelu, na ktorý sú určené. Znalec vo vzťahu k bočnej časti chaty uviedol, že ide o kuchyňu a jedáleň, ktoré sa využívajú spolu s chatou na rekreačné účely a ide o časť rekreačnej chaty, nie samostatne stojacu stavbu. Zastavaný a príľahlý pozemok tvoria s chatou jeden funkčný celok, vďaka čomu rekreačná chata slúži svojmu účelu. Pri právnom hľadisku delenia sa navyše vyžaduje, aby rozdelenie bolo dobre možné.

4.1. (Prvá) dovolacia otázka podľa vyjadrenia žalobkyne nereflektuje okolnosti prejednávaneho sporu. Súd nie je povinný vykonávať ďalšie dokazovanie, ak medzi stranami existuje zhoda o tom, že predmet spoluvlastníctva nie je deliteľný a ide o skutočnosť, ktorá je zrejmalá aj z povahy samotného predmetu spoluvlastníctva. Navyše žalovaný v tejto súvislosti názor súdu prvej inštancie v odvolaní nespochybnil a nenavrhol vykonať nijaké dôkazy. Z rovnakých dôvodov je irelevantná aj druhá dovolacia otázka a s ohľadom na absenciu dovolacích dôvodov aj argumentácia žalovaného ohľadom nesprávneho právneho posúdenia veci. Námietky žalovaného k znaleckému posudku žalobkyňa označila za mátažné a nejednoznačné. Argumentácia žalovaného, ktorý v konaní tvrdil hodnotu nehnuteľností 60 000 eur, spochybňujúca hodnotu určenú znaleckým posudkom (77 600 eur), je v konečnom dôsledku v neprospech žalovaného (znižuje výšku náhrady priznanej súdom). Žalobkyňa tiež poukázala na nevyužitie možnosti žalovaného nesúhlasiať so znaleckým posudkom, ktorý predložila, predložiť iný znalecký posudok.

4.2. Vo vzťahu k dovolacím otázkam č. 3 a 4 žalobkyňa poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/33/2010, v zmysle ktorého súd pri rozhodovaní, komu zo spoluvlastníkov prikáže vec za primeranú náhradu, neberie zreteľ iba na niektoré z hľadísk uvedených v § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ale vždy komplexne na celý súbor relevantných skutočností. Ďalšia časť vyjadrenia obsahuje odpoveď na polemiku dovolateľa so závermi okresného súdu. Žalobkyňa nesúhlasila s odkladom vykonateľnosti ani právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku pre jeho nedôvodnosť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti), právo podať opravný prostriedok atď.

7. Vzhľadom na obsah dovolania, tvorený z väčšej časti vyjadrením nespokojnosti a polemikou dovolateľa so skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdov nižších inšancií, musí dovolací súd upriamiť pozornosť na fakt, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie ďalšie odvolanie. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovolací súd rovnako pripomína, že dovolaním sa nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inšancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inšancie ako skutkové súdy, nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (napr. tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov atď.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

8. Dovolateľ v prvom rade vytýkal nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a jeho arbitrárnosť. K týmto námietkam treba uviesť, že právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) v sebe zahŕňajú aj riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 CSP a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov - od 01. júla 2016 strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán; zároveň judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná

odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

9. Dovolateľ videl nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v tom, že sa nevyjadril k otázke reálnej nedeliteľnosti nehnuteľností. Dovolací súd dáva do pozornosti bod 29.3. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom odvolací súd vo vzťahu k rozsudku súdu prvej inštancie najprv uviedol, že „sa stotožnil s jeho odôvodnením (§ 387 ods. 2 CSP) a v konkrétnostiach naň odkazuje“ zdôrazniac, že záver okresného súdu o vylúčení prvého z predvídaných spôsobov vyporiadania podielového spoluvlastníctva nebol v odvolacom konaní spochybnený. Dovolací súd iba pripomína, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie (čo sa v prejednávanom spore stalo), postačujúci je poukaz v odôvodnení jeho rozsudku iba na relevantné skutkové zistenia a stručné zhrnutie právneho posúdenia veci, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

10. Ako vyplýva (aj) z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 245/2022 zo dňa 20. septembra 2022 „arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 336/2019).“

11. Dovolací súd zväziac všetky horeuvedené skutočnosti dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 v spojení s § 220 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnení rozsudkov vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, súdy nižších inštancií ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdili a náležite vyhodnotili. Argumentácia súdov je koherentná a ich rozhodnutia konzistentné, logické a presvedčivé, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Žalovaný v odvolaní neuvádza relevantné skutočnosti, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené v konaní pred súdmi nižších inštancií. Dovolací súd zistil, že žalovaný v odvolaní záver súdu prvej inštancie o vylúčení prvého zákonom určeného spôsobu vyporiadania podielového spoluvlastníctva (reálna deľba) nenapadol, odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) preto správnosť záverov súdu prvej inštancie týkajúcich sa reálnej deliteľnosti nehnuteľností nemohol preskúmať ani sa s nimi vysporiadať v odôvodnení svojho rozsudku.

12. Ďalšie procesné pochybenie súdov nižších inštancií predstavujúce porušenie práva na spravodlivý proces žalovaný videl v skutočnosti, že o predmete sporu súdy rozhodli napriek tomu, že po zmene strany sporu (žalovaného) nedošlo k zmene žaloby. Dovolací súd takéto procesné pochybenie nezistil. Žalobca môže navrhnúť zmenu strany sporu v prípade, ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv a povinností, o ktorých sa koná (§ 80 ods. 1 CSP). Predmetom tohto konania bolo zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. V priebehu konania bol spoluvlastnícky podiel prevedený vtedajším žalovaným, terajším intervenientom, na žalovaného. Podľa § 80 ods. 3 CSP ten, kto vstupuje do konania, prijíma stav konania ku dňu jeho vstupu, čo znamená viazanosť právneho nástupcu všetkými úkonmi, ktoré v konaní urobil jeho

procesný predchodca.

12.1. Zmena žaloby ako dispozitívny úkon žalobcu je prejavom dispozície s konaním. Legálnu definíciu zmeny žaloby obsahuje § 140 CSP. V zmysle § 140 ods. 3 CSP sa za zmenu žaloby nepovažuje úkon žalobcu, ktorým mení uplatnený nárok, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu (typicky prípady iudicium duplex). Z obsahu spisu nevyplyva, že všetky skutočnosti skôr uvádzané žalobkyňou sa vzťahovali na osobu pôvodného žalovaného a boli vo vzťahu k novému žalovanému neaktuálne. Naopak dovolací súd v dovolacom prieskume zistil, že ani terajší žalovaný nechcel zostať v podielovom spoluvlastníctve so žalobkyňou, no nedohodol sa s ňou na zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, predkladal návrhy na spôsob vyporiadania spoluvlastníckeho pomeru po jeho zrušení podľa jeho predstáv a záujmov. Aj žalobkyňa po zmene žalovaného pripustenej na jej návrh súdom prvej inštancie argumentovala v spore vo vzťahu k „novému“ žalovanému.

13. Ďalšia argumentácia žalovaného sa týkala procesu hodnotenia dôkazov. Dovolací súd pripomína, že dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu.

13.1. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku, normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

13.2. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne, ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

14. V spojitosti s hodnotením dôkazov dovolateľ za procesné pochybenie porušujúce jeho právo na spravodlivý proces označil skutočnosť, že v zápisnici z pojednávania konaného 22. júna 2021 absentuje hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 CSP. Je pravdou, že ustanovenie § 191 ods. 1 CSP *expressis verbis* neuvádza, či má súd hodnotiť dôkazy na pojednávaní, alebo nie. Uvedené ustanovenie je však potrebné vykladať v spojení s § 220 ods. 2 a § 393 ods. 2 CSP, v zmysle ktorých aj prvostupňový aj odvolací súd v odôvodnení rozsudku uvedú, ako vyhodnotili vykonané dôkazy. Ustanovenie § 188 ods. 1 CSP pritom zakotvuje iba povinnosť súdu dôkazy na pojednávaní vykonať.

14.1. Proces hodnotenia dôkazov namietal žalobca v podstate aj tvrdením, že záver súdov nižších inštancií o tom, že kritérium účelnejšieho využitia veci svedčí viac v prospech žalobkyne, je arbitrárny. Dovolateľ konkrétne vytýkal absenciu individuálnych, dostatočne konkrétnych skutkových tvrdení o účelnom využití chaty žalobkyňou. Formalistický prístup súdov tvrdený dovolateľom dovolací súd nezistil. Tvrdenie dovolateľa, že súdy vecne neporovnávali, kto rekreačnú chatu využije účelnejšie, nemá oporu v obsahu spisu. Okresný súd (v bode 35. odôvodnenia jeho rozsudku) uviedol, že pod účelným využitím veci treba rozumieť predovšetkým jej využitie za účelom, na ktorý je vec určená; v prípade chaty ide o určenie na rekreačné účely; okresný súd skúmal, ktorý zo spoluvlastníkov bude chatu takto užívať. Porovnal potrebu rekreácie v prírode žalobkyne bývajúcej v hlavnom meste s potrebou rekreácie v prírode žalovaného žijúceho v danom regióne v horárni, ktorý navyše prejavil záujem o možné využitie chaty (po potencionalnej strate zamestnania a s ním spojeného bývania) na trvalé bývanie (keď v odvolaní uviedol, že to, že chce na chate trvale bývať „neznamená, že sa tak určite stane, ale len môže

stat“). V bode 36. odôvodnenia rozsudku ďalej súd prvej inštancie uviedol, že v rámci posudzovania účelného využitia rekreačnej chaty a súvisiacich pozemkov zohľadňoval aj iné v rozsudku (najmä v bodoch 37. až 43.) uvedené okolnosti a až po zvážení všetkých okolností (schopnosť vlastníka postarať sa o nehnuteľnosť, umiestnenie včelína a starostlivosť o včely, vyšší vek žalobkyne, dĺžka trvania spoluvlastníckeho vzťahu každého spoluvlastníka) uzavrel, že prevažná časť kritérií relevantných pre rozhodnutie o prikázaní spoločných vecí podľa § 142 ods. 1 OZ vyznela v prospech žalobkyne. Dovolací súd akcentuje, že súd prvej inštancie vykladal pojem účelné využitie vecí na účely prikázania nehnuteľností jednému z bývalých spoluvlastníkov nielen doslovne jazykovo, ale zvolil širší výklad a porovnával existenciu jednotlivých, zhora uvedených kritérií, ktoré zahrnul pod tento pojem, ako na strane žalobkyne, tak na strane žalovaného. Takýmto postupom súdy nižších inštancií (odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil) podľa dovolacieho súdu právo žalovaného na spravodlivý proces neporušili.

14.2. Dovolateľ vytýkal súdom aj pochybenie pri dokazovaní znaleckým posudkom tvrdiac, že súdy mali vyhovieť jeho návrhu na nariadenie znaleckého dokazovania pre závažné v znaleckom posudku č. 18/2019 znalca O. Š. H. Dovolací súd pripomína, že aj dôkaz znaleckým posudkom (vrátane výsledkov vypočutia znalca) súd hodnotí podľa zásad uvedených v § 191 CSP. Hodnoteniu súdom nepodliehajú odborné znalecké závery v zmysle ich správnosti, ale presvedčivosť posudku čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého posudku a jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi. Hodnotením dôkazov z hľadiska ich pravdivosti súd dospeje k záveru, ktoré skutočnosti, o ktorých dôkazy podávajú správu, možno považovať za pravdivé, a ktoré nie. Vyhodnotenie dôkazov z hľadiska pravdivosti predpokladá tiež posúdenie vierohodnosti dôkazom poskytovanej informácie podľa druhu dôkazného prostriedku a spôsobu, akým sa podľa zákona vykonáva. Znalec je osobou, ktorá prostredníctvom svojich odborných znalostí posudzuje skutočnosti rozhodujúce pre súdne konanie a v znaleckom posudku oznamuje subjektívny výsledok tohto posúdenia.

14.3. Súd prvej inštancie odôvodnil neprihliadnutie na námietky (v poradí tretie) žalovaného k znaleckému posudku prednesené na pojednávaní dňa 22. júna 2021 sudcovskou koncentráciou konania (§ 153 ods. 2 CSP) s odôvodnením, že na tento prostriedok procesnej obrany, ktorý strana nepredložila včas neprihliadol, lebo to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania a vykonanie ďalších úkonov súdu.

14.3.1. Účelom sudcovskej koncentrácie konania je zabrániť, aby strany zdržiavali spor neskoro vykonanými procesnými úkonmi, pretože nie je žiadateľné, aby strana sporu predkladala skutkové tvrdenia alebo dôkazné návrhy až na pojednávaní, čo by mohlo znamenať zmarenie účelu už nariadeného pojednávania a požiadavku na vytýčenie ďalšieho pojednávania. Nemožno však vylúčiť, že predloženie skutkového tvrdenia alebo dôkazného návrhu až na pojednávaní je v konkrétnom prípade dôvodné, napr. ak je bezprostrednou reakciou na nové skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania. Včasnosť predloženia prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany hodnotí v okolnostiach konkrétneho prípadu súd a je ponechané na jeho úvahe, či prípadné omeškanie procesného úkonu ospravedlní, alebo či prijme procesnú sankciu, ktorá spočíva v tom, že na procesný úkon neprihliadne, a tým mu neprizná procesné účinky. Predloženie prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany, ktoré nie je včasné, je definované v § 153 ods. 1 druhej vete CSP. Procesný úkon nie je vykonaný včas, ak ho strana sporu mohla vykonať skôr (objektívne hľadisko), ak by konala starostlivo (subjektívne hľadisko). Ak neexistujú osobitné dôvody, v zásade platí, že predloženie skutkových tvrdení alebo dôkazných návrhov až na pojednávaní nie je včasné. Ustanovenie § 153 ods. 2 a 3 CSP zakotvuje sankciu za to, že strana sporu nespĺnila povinnosť uloženú v § 153 ods. 1 CSP. Ak súd dospeje k záveru, že strana sporu neuplatnila prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas, má možnosť buď konanie strany ospravedlniť a na jej procesný úkon prihliadnuť, alebo vyvolať sankčné dôsledky, teda na omeškaný procesný úkon neprihliadnuť (nepriznať mu procesnoprávne účinky).

14.4. Dovolací súd konštatuje, že v prejedanej veci súdy v základnom konaní uplatnili sudcovskú koncentráciu dôvodne a ich postup bol v súlade s § 153 CSP. Žalovaný resp. intervenient vystupujúci na jeho strane prezentovali svoje výhrady k znaleckému posudku O. Š. H. prvýkrát vo vyjadrení zo dňa 16. júna 2019 k žalobe (bez návrhu na nariadenie znaleckého dokazovania), k ich výhradám sa uvedený znalec vyjadril písomne. Ďalšie námietky k znaleckému posudku, už aj s návrhom na nariadenie znaleckého dokazovania („S ohľadom na nepravdivý znalecký posudok žiadam súd o nezávislé znalecké dokazovanie znalcom, ktorého ustanoví súd“) predniesol žalovaný v podaní zo dňa 07. októbra 2020, ku

ktorému znalec opäť podal písomné vysvetlenie. Tretie (opakované) námietky boli prezentované na pojednávaní dňa 22. júna 2021. Okresný súd na ne neprihliadol a ďalšie znalecké dokazovanie nenariadil majúc za to, ako vyplýva z jeho postupu, že skutkové okolnosti, na zistenie ktorých sú potrebné odborné vedomosti, boli dostatočne preukázané.

14.4.1. Pokiaľ dovolateľ vytkol súdom nižších inštancií, že neprihliadli na jeho požiadavku na vypracovanie znaleckého posudku súdom ustanoveným znalcom a na tejto požiadavke trvá, dovolací súd udáva, že na rozdiel od predošlých procesných predpisov právo strany sporu navrhovať dôkazy je viazané na rozličné štádiá konania, konkrétne § 154 CSP ustanovuje, že prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Zo zápisnice z pojednávania konaného dňa 22. júna 2021 na súde prvej inštancie vyplýva, že intervenient uviedol, že sa bude zaoberať znaleckým posudkom, lebo okrem priznania chaty niektorému zo spoluvlastníkov je rozhodujúca cena. Po vyhlásení uznesenia súdom prvej inštancie o zamietnutí návrhov na vykonanie dokazovania vrátane nového znaleckého dokazovania intervenient uviedol, že „Pokiaľ ide o znalecký posudok, my ho skutočne napadneme, a potom bude blamáž z toho, lebo to bude o 20 % nižšia cena, ja Vám poviem. Ja mám predbežný som znalcom urobené, urobil odhad“. Ak teda žalovaný disponoval znaleckým posudkom resp. odborným vyjadrením, vychádzajúc z koncentrácie konania bolo jeho povinnosťou predložiť ho súdu prvej inštancie včas.

14.5. Vo vzťahu k tvrdenej existencii dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP potom dovolací súd uzatvára, že vychádzajúc (iba) z relevantných dovolacích námietok (abstrahujúc od obsiahlej polemiky dovolateľa so závermi okresného a odvolacieho súdu), na základe postupu súdov nižších inštancií pri prejednávaní sporu a v procese dokazovania resp. hodnotenia dôkazov tak, ako je dovolacím súdom zhora uvedený, nemožno dospieť k záveru o existencii arbitrárnosti rozsudkov súdov nižších inštancií ani o existencii väd v procese dokazovania alebo pri hodnotení dôkazov majúcich za dôsledok porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces.

15. Dovolateľ tvrdil, že podal dovolanie aj z dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Musí ísť o otázku právnú, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by dovolateľ mal a/ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť potrebu, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil a c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

16. Prvými dvoma dovolacími otázkami (viď ich formuláciu v bode 3. odôvodnenia tohto rozsudku) sa dovolateľ v podstate pýta, či je súd rozhodujúci o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva povinný vykonať dokazovanie za účelom skúmania reálnej del'by nehnuteľností aj pri procesnej pasivite strán sporu a či má skúmať osobitne možnosť rozdelenia stavby a osobitne možnosť rozdelenia pozemkov. Ako už bolo uvedené vyššie, okresný súd (bod 22. jeho rozsudku) vychádzal z nesporných postojov strán sporu, že murovaná časť chaty a súvisiace pozemky nie sú reálne deliteľné na reálne časti zodpovedajúce veľkosti spoluvlastníckych podielov, pričom drevená stavba pozostávajúca z dvoch miestností postavená bez stavebného povolenia nie je zapísaná v katastri nehnuteľností. V bode 31. odôvodnenia rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že reálna del'ba každej zo spoločných nehnuteľností neprichádza do úvahy. Žalobkyňa už v žalobe vyhlásila, že v okolnostiach daného prípadu reálne rozdelenie nehnuteľností neprichádza do úvahy, aj intervenient vo vyjadrení zo 07. júla 2020 uviedol, že chata a pozemky sú reálne deliteľné. Žalovaný vo vyjadrení zo 07. októbra 2020 uviedol, že s týmto tvrdením nesúhlasí, pretože reálne deliteľná je len drevená časť chaty, no dôkaz na podporu tohto tvrdenia nepredložil. Z obsahu spisu, písomných prednesov a výpovedí strán sporu aj intervenienta na pojednávaní dovolací súd zistil, že celá argumentácia žalobkyne aj žalovaného, respektíve jeho právneho predchodcu jednoznačne smerovala k vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva prikázaním nehnuteľností (murovanej časti chaty aj jej drevenej časti a pozemkov) do výlučného vlastníctva jednej zo sporových strán. Aj vo vzťahu k drevenej prístavbe (časti chaty) žalovaný v podaní zo 07. októbra 2020 uviedol, že ide o samostatnú drobnú stavbu priamo nadväzujúcu na hlavnú stavbu, realizovanú formou prístavby k hlavnej stavbe, ku ktorej plnila doplnkovú funkciu a plní ju dodnes. Uviedol že:

„....prístavba nie je drevená časť chaty, ale drobná stavba, ktorá plní doplnkovú funkciu k chate, je reálna deliteľnosť chaty a pozemku vylúčená“ a vyjadril sa, že mu ide o to, aby mu súd prikázal nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva za súčasného vyplatenia náhrady spoluvlastníčke. Z obsahu spisu tiež vyplýva, že pri určení hodnoty rekreačnej chaty a na ňu nadväzujúcej odplaty za spoluvlastnícky podiel znalec aj okresný súd vychádzali z hodnoty rekreačnej chaty ako celku. V odvolaní (3. odsek na str. 4) po zopakovaní záverov znaleckého posudku, ktorý hovorí o murovanej časti chaty a drevenej časti chaty žalovaný ako odvolateľ uviedol, že jeho otec tvrdil deliteľnosť chaty iba vzhľadom na záver znaleckého posudku, že drevená časť chaty je drobná stavba. Žalovaný však uviedol, že prístavba je drobnou stavbou plniacou doplnkovú funkciu ku hlavnej stavbe chaty ako letná kuchyňa a jedáleň, a nie je drevenou časťou chaty a rekreačná chata tak nie je nedeliteľná. Odvolací súd preto v bode 29.3. svojho rozsudku konštatoval, že záver okresného súdu o vylúčení prvého zo zákonom predvídaných spôsobov vyporiadania podielového spoluvlastníctva nebol spochybnený a dovolací súd vo vzťahu k prvej a druhej dovolacej otázke konštatuje, že otázky dokazovania reálnej deliteľnosti nehnuteľností neboli otázkami, ktoré súdy nižších inštancií riešili a na ich riešení založili svoje meritórne rozhodnutie.

17. Vo vzťahu k tretej a štvrtej dovolateľom nastolenej dovolacej otázke je potrebné uviesť, že okresný súd prikázal predmet pôvodného spoluvlastníctva strán sporu vyhodnotiac nielen veľkosť spoluvlastníckych podielov (rovnaká u žalobkyne a žalovaného), ale aj účelné využitie vecí, ktoré zistil nielen z účelového určenia stavby (rekreácia), no aj vyhodnotením schopnosti každej zo strán sporu v budúcnosti sa o nehnuteľnosti postarať a zhodnotením potreby a umiestnenia včelína v blízkosti rekreačnej chaty, zaoberajúc sa aj vekom strán sporu a dĺžkou trvania vlastníckeho pomeru každej z nich. Z uvedeného vyplýva, že súdy neriešili otázku, či je potrebné účelným využitím vecí rozumieť výhradne využitie vecí za účelom, na ktorý je určená alebo môže ísť aj o využitie spôsobom, ktorým to povaha vecí umožňuje (v kontexte argumentácie dovolateľa o využívaní chaty na rekreačné účely, alebo na trvalé bývanie) a neriešili ani otázku, či je potrebné pod účelným využitím vecí v zmysle § 142 ods. 1 OZ rozumieť nielen využitie vecí na jej účelové určenie, ale využitie na akýkoľvek účel, ktorý je spôsobilá plniť.

18. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolaním napadnutým rozsudkom krajského súdu v tejto veci nedošlo k porušeniu ústavou zaručeného práva dovolateľa na súdnu ochranu. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je potom daná, ale dovolanie nie je dôvodné pre nenaplnenie uplatneného dovolacieho dôvodu. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je založené na právnych otázkach, ktoré súdy nižších inštancií neriešili. Dovolací súd potom dovolanie po prejednaní bez pojednávania (§ 443 CSP časť vety pred bodkočiarkou) podľa § 448 CSP zamietol.

19. Vzhľadom na existenciu dôvodov pre zamietnutie dovolania dovolací súd o návrhu dovolateľa na odklad právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle § 444 ods. 1, 2 CSP osobitne nerozhodoval.

20. V dovolacom konaní úspešnej žalobkyne priznal dovolací súd voči žalovanému právo na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP).

21. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.